

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir

ŞƏRİ SUALLARA CAVABLAR / Şuf`ə haqqı

Şuf`ə haqqı

Şuf`ə haqqı[1]

Sual 1633: Əgər vəqfi şey iki şəxsə aid olarsa və vəqfi malın satışı icazəli olduğu təqdirdə bu şəxslərdən biri öz payını üçüncü bir şəxsə satarsa, bu halda şuf`ə haqqı yaranırmı? Həmçinin əgər iki şəxs bir mülkü və ya vəqfi bir şeyi icarəyə götürərsə, sonra onlardan biri öz haqqını sülh və ya icarə vasitəsilə üçüncü şəxsə verərsə, icarəyə verilən şey barəsində şuf`ə haqqı yaranırmı?

Cavab: Şuf`ə haqqı yalnız o halda yaranır ki, iki şəxs bir şeyin şərikli sahibidir və şəriklərdən biri öz haqqını üçüncü bir şəxsə satır. Buna görə də, iki şəxsə aid olan vəqfi bir şeyə gəlincə, onun satışı icazəli olduğu təqdirdə əgər şəriklərdən biri öz payını başqa bir şəxsə satarsa, şuf`ə haqqı yaranmır. Həmçinin iki şəxsin icarəyə götürdüyü bir şeyə gəlincə, əgər bu şəxslərdən biri öz haqqını başqa bir şəxsə verərsə, şuf`ə haqqı yaranmır.

Sual 1634: “Şuf`ə haqqı” barəsində fiqh kitablarında və Mülki Məcəllədə verilən açıqlamalardan aydın olur ki, iki şərikdən biri öz payını üçüncü bir şəxsə satdıqda digər şərik üçün şuf`ə haqqı yaranır. Bu əsasla, əgər iki şərikdən biri alıcını digər şərikin payını almağa təşviq edərsə, yaxud digər şərikin payını aldığı təqdirdə öz şuf`ə haqqından istifadə etməyəcəyini açıq şəkildə söyləyərsə, bu əməl şuf`ə haqqının aradan qalxması hesab olunurmu?

Cavab: İki şərikdən birinin alıcını digər şərikin payını almağa sadəcə təşviq etməsi, onun şuf`ə haqqı ilə ziddiyyət təşkil etmir. Hətta əgər o, alıcıya vəd etsə ki, alıcı ilə digər şərik arasında sövdələşmə baş tutduğu təqdirdə o öz şuf`ə haqqından istifadə etməyəcəkdir, bu da, sövdələşmə baş tutduqdan sonra onun şuf`ə haqqının aradan qalxmasına səbəb olmayacaqdır.

Sual 1635: İki şərikdən biri öz payını satmamışdan qabaq digər şərikin şuf`ə haqqının aradan qalxması düzgündürmü, yoxsa yox? Çünki hələ digər şərik üçün şuf`ə haqqı yaranmamışdır.

Cavab: İki şərikdən biri öz payını üçüncü bir şəxsə satmaq nəticəsində digər şərik üçün şuf`ə haqqı yaranmamışdan qabaq şuf`ə haqqının aradan qalxması düzgün deyildir. Amma iki şərikdən biri “lazım əqd” əsnasında öhdəsinə götürə bilər ki, digər şərik öz payını başqa bir şəxsə satdığı təqdirdə öz şuf`ə haqqından istifadə etməyəcəkdir.

Sual 1636: İkimərtəbəli bir ev iki qardaşın şərikli mülküdür. Bir şəxs bu evin bir mərtəbəsini icarəyə götürmüşdür. Bu qardaşların isə bu şəxsə borcu vardır. Bu şəxs verdiyi borcu təkidlə tələb etsə də, qardaşlar iki ildir onun borcunu verməkdən boyun qaçırlar, belə ki, şəri baxımdan bu şəxs üçün “təqas haqqı”nın[2] yaranmasına gətirib çıxarmışdır. Evin qiyməti isə onun verdiyi borcun məbləğindən çoxdur. Əgər o, verdiyi borc məbləğində bu evə “təqas” ünvanında sahiblənərsə və bu evdə o qardaşlarla şərik olarsa, evin qalan hissəsində onun şuf`ə haqqı varmı, yoxsa yox?

Cavab: Sualda qeyd edilənləri nəzərə alaraq, burada şuf`ə haqqı yaranmır. Çünki şuf`ə haqqı o şərik üçün yaranır ki, onun şəriki öz payını üçüncü şəxsə satmışdır və şəriklik sövdələşmə baş tutmamışdan qabaq mövcud imiş. Şuf`ə haqqı iki şərikdən birinin payını almaq, yaxud “təqas haqqı” nəticəsində o paya sabiblənmək vasitəsilə başqası ilə şərik olan

şəxs üçün yaranmır. Bundan əlavə, iki şərikdən biri öz payını satdıqda şuf`ə haqqı o halda yaranır ki, həmin mülk yalnız iki şəxsin şərikli mülkü olsun, ikidən artıq deyil.

Sual 1637: Bir mülk iki şəxs arasında şəriklidir və onlardan hər biri mülkün yarısının sahibidir. Mülkün rəsmi sənədi də onların hər ikisinin adınadır. Özlərinin dəst-xətti ilə yazdıqları bölgüyə aid adi sənəddə sözügedən mülk onlar arasında müəyyən sərhədlərlə iki hissəyə bölünmüşdür. Bölgü aparıldıqdan sonra əgər iki şərikdən biri öz payını üçüncü bir şəxsə satarsa, mülkün rəsmi sənədi onların hər ikisinin adına olduğuna görə digər şərik üçün şuf`ə haqqı yaranırmı?

Cavab: Əgər satılan hissə sövdələşmə zamanı digər şərikin hissəsindən müəyyən sərhədlərlə ayrılıbdırsa, hissələrin bir-birinin kənarında yerləşməsi, yaxud öncəki şəriklik, yaxud mülkün rəsmi sənədinin onların hər ikisinin adına olması şuf`ə haqqının yaranmasına səbəb olmur.

[1] Şuf`ə haqqı - iki şərikdən biri şərikli maldan öz payını digər şərikin razılığı olmadan üçüncü bir şəxsə satdığı təqdirdə, digər şərik üçün mülamiloni pozmaq haqqının yaranmasına deyilir.

[2] Təqas haqqı – başqasının haqqını mənimsəyən və onu verməkdən boyun qaçıran bir şəxsin malından və ya pulundan bu haqqın götürülməsinə deyilir.